

finde Sted i ikke ganske ringe Grad. Endelig vil jeg dog endnu nævne, at det er et Spørgsmaal, som dog forekommer mig at maatte fortjene Overveelse, om den meget høie Lold, som nu hviler paa Ost, og som er fastsat under Forudsætninger, som nu ikke længer ere tilstede, virkelig, ogsaa efter at disse Forudsætninger ere bortfaldne, fremdeles bør bibeholdes saa høi.

Jeg har tilladt mig her at gjøre forskjellige Indvendinger mod dette Lovforslag, som er blevet os forelagt. Det kan jo umulig være Andet, end at der om et saa omfattende Forslag maa være høist forskellige Meninger, men er der nogetsteds, hvor det er nødvendigt, at den Enkelte maa underordne sig Andres Meninger og vogte sig for at forkaste en Forbedring, blot fordi han ønsker noget endnu Bedre, er det ganske vist, hvor der er Tale om en omfattende Loldrevision, og naar det da gjælder, saaledes som det efter min Formening gjælder om det nærværende Lovforslag, at det i saa mange Henseender vil, selv om det bliver vedtaget ganske uforandret, frembringe en meget forbedret Tilstand, vil jeg for mit Bedkommende erklære, at jeg vilde anse det for ganske urigtigt, om jeg ved min endelige Afstemning skulde ville holde fast ved nogen bestemt afvigende Anskuelse, og jeg vilde ønske, at alle Andre vilde have en lignende Resignation og tilsidesætte deres særlige Ønsker, saasnart det maatte vise sig for dem, at de, naar de fastholde dem, ikke ville se nogen Lov gennemført.

Fallejen: De af de ærede Medlemmer, med hvem jeg har den Ære omtrent at være samtidig, ville erindre, at det var i deres Studietid, man begyndte at høre Tale om Nationaløkonomien, og de mere fremmelige iblandt dem, eller de, der ønskede at høre til de mere fremmelige, læste dengang Adam Smith, Jean Baptiste Say og Ricardo. Jeg veed nu ikke, hvilket Resultat de Herrer ere komne til i deres nationaløkonomiske Studier; jeg for mit Bedkommende er kommen derhen, at jeg paa dette Punkt giver Mephistopheles Ret, naar han i „Faust“ siger til Lærlingen: „Gaa, fjære Ven, er alskens Theori, kun grønt er Livets Træ“; det vil med andre Ord sige, at Meget, der ser godt ud i Theorien og paa Papiret og især paa Valgtribunerne, viser sig ofte at være ringe og undertiden endog saa modsat af det, man havde ventet, naar det kommer ud i Livet. Loldspørgsmaalet har jo været saalænge paa Bane, at jeg finder det fuldstændig i sin Orden, at den høitærede Finansminister har forelagt et Forslag derom, og ovenikjøbet et Forslag, der synes at skulle samle Stemmerne om sig, idetmindste paa meget væsentlige Punkter. Det er heller ikke imod det, jeg vil tale, men jeg vil tale om den Paastand, som

man idelig og idelig hører baade fra Venstre og Høire, at en Loldreform væsentlig sfer til Bedste for de smaat Stillede i Samfundet. Jeg ønsker at undersøge, hvorledes det forholder sig hermed. Lad os antage, at vor Lold giver Staten en samlet Indtægt af omtrent 24 Millioner Kr. om Aaret, og lad os sætte, at en Finansminister var saa lykkelig, eller rettere, at Statens økonomiske Tilstand var saa heldig, at en Finansminister kunde komme her og forelægge et Lovforslag, der i al sin Korthed lød saaledes: „Al Lold ophæves herved“, og at dette Forslag blev vedtaget — tror man saa virkelig, at Landets Fysiognomi, Folkets Fysiognomi, væsentlig vilde blive et andet, end det er i Diebliffet, og tror man, at Landet vilde blive lykkeligere? Det er Spørgsmaalet, En saadan Gave af 24 Millioner Kr. vilde jo, da der findes 2 Millioner Mennesker her i Landet, for hvert Individ udgjøre 12 Kr. om Aaret, 1 Kr. om Maanedes og 3 Ore om Dagen. Jeg indrømmer, at der er et stort Antal Mennesker her i Landet, der desværre er saa smaat stillede, at det vilde være noget Jøleligt for dem at kunne kjøbe f. Ex. Brød for disse Tre om Dagen. Det indrømmer jeg, men jeg tvivler dog om, og der er jo flere ærede andre Talere, der ligeledes have tovolet derom, at dette vilde komme disse Folk til Gode, og det ligger i to Ting. Den ene er den, at vore Loldsatser ere, idetmindste i Sammenligning med flere andre Landes temmelig smaa. I Amerika er der jo, saavidt jeg veed, en Lold f. Ex. paa Kaffe af en Krone, her er der 12 Ore. Naar Lolden er en Krone, er det klart, at Ophævelsen af denne vilde kunne mærkes selv af den, der kjøber i meget smaa Kvantiteter. Dette, at vore Fattige altid kjøbe i meget smaa Kvantiteter, er det andet Punkt. Jeg har, saavidt jeg har kunnet gjøre det, undersøgt denne Sag, og det har vist sig, at de fleste Fattige kjøbe f. Ex. af Kul $\frac{1}{2}$ eller $\frac{1}{4}$ Skjæppe ad Gangen. Det er ikke engang muligt ved den halve Skjæppe at lade dem tilflyde disse $\frac{3}{4}$ Dre, som Lolden er derpaa. Men dertil kommer et andet Moment, som man rent synes at glemme, nemlig den enorme Fluktuation i Prisen og det en Fluktuation, der oftest gaar i Retning af en Stigning — der findes. Kaffe er f. Ex. saaledes fra 40 Ore stegen til 1 Kr. 40 Ore — hvad har det saa for Betydning for den, der vil nyde denne Vare, om der gives 12 Ore mere eller mindre pr. Pd.

Ved det foreliggende Forslag er der imidlertid kun Tale om 2 Millioner, til dem vil jeg holde mig; her viser det sig altsaa end mere, at det Udbytte, som den smaat Stillede i Samfundet skulde have deraf, bliver aldeles forsvindende. Men, vil man sige, kommer det ikke dem til Gode, kommer det Andre til Gode, og paa første Haand kommer det jo Handelsstanden og de store In-